

publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agrarni-rozpiski--alternativniy-mehanizm-kredituvannya-agrarnogo-sektoru-ukrayini.html.

7. *Pro derzhavnyi biudzheth na 2015 rik: Zakon Ukrainy № 80-VIII vid 28.12.2014 r. [On State Budget for 2015: The Law of Ukraine № 80-VIII of 28.12.2014].* <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80-19>.

8. *Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia finansovoi pidtrymky zakhodiv v ahropromyslovomu kompleksi shliakhom zdeshevlennia kredytiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.04.2015 № 300 [On approval of the use of funds provided by the state budget for financial support measures in agriculture through cheaper loans: Decree of Cabinet of Ministers of Ukraine of 29.04.2015 № 300].* <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/300-2015-p>.

9. *Stan kredytuvannia APK u 2015 rotsi [State of agribusiness lending in 2015] // Official site of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine.* <http://minagro.gov.ua/node/17529>.

10. *Shatska Z.Ia. Problemy bankivskoho kredytuvannia pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu [The problems of agriculture bank lending].* <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/135.pdf>.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Овсієнко Анатолій Миколайович, старший викладач кафедри політичної економії ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Київська обл., 08401, Україна
e-mail: allaovsienko@mail.ru

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Овсиенко Анатолий Николаевич, старший преподаватель кафедры политической экономики ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 32, г. Переяслав-Хмельницкий, Киевская обл., 08401, Украина
e-mail: allaovsienko@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Ovsiienko Anatolii Mykolaiovych, Senior Lecturer of the Chair of Political Economy SHEE «Pereyaslav-Khmel'nitskiy State Pedagogical University after Grigoriy Skovoroda»
30, Sukhomlinskogo Street, Kyiv region, 08401, Ukraine
e-mail: allaovsienko@mail.ru

УДК 336.1:352

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У КОНТЕКСТІ БЮДЖЕТНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Остріщенко Ю.В.

Метою дослідження є розкриття проблемних питань та недоліків системи планування видатків місцевих бюджетів, визначення напрямів її удосконалення з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Досліджено передумови та напрями удосконалення формування та виконання місцевих бюджетів, зокрема їх видаткової частини. Обґрунтовано доцільність застосування програмно-цільового методу та гендерного бюджетування у бюджетному процесі на місцевому рівні як інструментів підвищення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів.

Галузь застосування результатів. Місцеві бюджети. Формування бюджетів місцевого самоврядування у системі фінансово-економічного регулювання.

Висновки. Сучасні реалії функціонування системи місцевих бюджетів свідчать про недостатньо ефективні підходи до їх планування та виконання. Це, зокрема, стосується прийняття управлінських рішень, коли увага менеджерів зосереджується не на ефективності бюджетних видатків, а на обсягах використаних ресурсів та необхідності утримання мережі бюджетних установ, яка потребує оптимізації.

В рамках даного дослідження обґрунтовується доцільність використання програмно-цільового методу та гендерного бюджетування і гендерного аналізу при плануванні та виконанні видатків місцевих бюджетів, що дозволить підвищити ефективність та прозорість використання бюджетних коштів, забезпечити справедливий їх розподіл між різними групами отримувачів суспільних послуг.

***Ключові слова:** місцеві бюджети, ефективність використання бюджетних коштів, програмно-цільовий метод, гендерне бюджетування, фіскальна децентралізація.*

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАСХОДОВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ В КОНТЕКСТЕ БЮДЖЕТНОЙ РЕФОРМЫ В УКРАИНЕ

Острищенко Ю.В.

Целью исследования является раскрытие проблемных вопросов и недостатков системы планирования расходов местных бюджетов, определение направлений ее совершенствования с целью повышения эффективности использования бюджетных средств.

Методы исследования. В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный методы, что позволило реализовать концептуальное единство исследования.

Результаты работы. Исследованы предпосылки и направления усовершенствования формирования и исполнения местных бюджетов, в частности их расходной части. Обосновано целесообразность применения программно-целевого метода и гендерного бюджетирования в рамках бюджетного процесса на местном уровне как инструментов повышения эффективности и прозрачности использования бюджетных средств.

Область применения результатов. Местные бюджеты. Формирование бюджетов местного самоуправления в системе финансово-экономического регулирования.

Выводы. Современные реалии функционирования системы местных бюджетов свидетельствуют о недостаточно эффективных подходах к их планированию и выполнению. Это, в частности, касается принятия управленческих решений, когда внимание менеджеров сосредотачивается не на эффективности бюджетных расходов, а на объемах использованных ресурсов и необходимости содержания сети бюджетных учреждений, которая нуждается в оптимизации.

В данном исследовании обосновывается целесообразность использования программно-целевого метода и гендерного бюджетирования и гендерного анализа при планировании и выполнении расходов местных бюджетов, что позволит повысить эффективность и прозрачность использования бюджетных средств, обеспечить справедливое их распределение между различными группами получателей общественных услуг.

Ключевые слова: местные бюджеты, эффективность использования бюджетных средств, программно-целевой метод, гендерное бюджетирование, фискальная децентрализация.

INCREASING THE EFFICIENCY OF THE LOCAL BUDGETS' EXPENDITURES IN CONTEXT OF THE BUDGET REFORM IN UKRAINE

Ostrishchenko I.V.

The study is the disclosure of problems and weaknesses planning expenditures of local budgets, identifying areas of improvement to increase efficiency of budget funds.

Research methods. The paper used a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factorial methods which allowed the realising conceptual integrity of the study.

Results. Background and ways to improve planning and performance approaches for local budgets, in particular their expenditures are examined in the article. It is justified expediency of program budgeting and gender budgeting introduction in the budget process at the local level as a tool for improving the efficiency and transparency of the budget funding.

Field of the results application. Local budgets. Local budgets formation in the financial and economic regulation system.

Conclusions. Modern realities of the system of local budgets indicate a lack of effective approaches to planning and implementation. This particularly applies to management decisions when managers focus attention not on the efficiency of public spending, and the volume of resources used and the need for network maintenance budget organizations in need of optimization.

In this study, necessity of the use of program-target method and gender budgeting and gender analysis in the planning and execution of local spending that will increase the efficiency and transparency of budget funds to ensure their fair distribution among different groups of recipients of public services.

Keywords: local budgets, budget funding efficiency, program budgeting, gender budgeting, fiscal decentralization.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна перебуває на шляху реалізації ґрунтовних реформ, метою яких є економічне зростання та досягнення стабільності у політичній, соціально-економічній, бюджетній та фінансовій сферах.

Бюджетна реформа, важливим напрямом якої є удосконалення системи функціонування місцевих бюджетів, заслуговує на окрему увагу, оскільки від її ефективності залежить рівень життя громадян усієї країни.

Заходи, пов'язані з удосконаленням планування та виконання місцевих бюджетів, повинні бути спрямовані на досягнення децентралізованого управління фінансовими ресурсами та підвищення ефективності їх використання.

Передумовами реалізації таких заходів є недостатній рівень обґрунтованості формування прогнозних показників місцевих бюджетів, відсутність чіткого взаємозв'язку між такими показниками та очікуваними

результатами використання бюджетних коштів, незабезпеченість повноважень місцевих органів влади фінансовими ресурсами, а також їх обмеженість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо удосконалення підходів до планування та виконання місцевих бюджетів уже тривалий час порушуються у працях таких науковців та практиків, як Чугунов І. Я., Кудряшов В. П., Кириленко О. П. Проблема підвищення ефективності бюджетних видатків, у тому числі шляхом запровадження програмно-цільового та гендерного бюджетування, дістали розвиток у працях Белец Ж. А., Голинська О. В., Корнієнко Н. М.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, багато теоретичних і практичних питань залишаються невирішеними та дискусійними. Потребують поглиблених досліджень питання підвищення ефективності використання бюджетних коштів, подальшого удосконалення розподілу видаткових повноважень між рівнями бюджетної системи, поліпшення якості надання бюджетних послуг.

Зацікавленість представників наукового кола та практиків у подальшому дослідженні шляхів удосконалення планування та виконання бюджетів територіальних громад з кожним роком зростає, особливо враховуючи той факт, що місцеві бюджети є ключовим напрямом реалізації бюджетної реформи в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття проблемних питань та недоліків системи планування видатків місцевих бюджетів, визначення напрямів її удосконалення з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Викладення основного матеріалу дослідження. В умовах жорсткої обмеженості фінансових ресурсів питання економічної ефективності їх використання є першочерговим при розробці заходів з удосконалення бюджетної політики. Згідно з Глосарієм міжнародних термінів контролю, прийнятим INTOSAI у 1989 році, економічна ефективність визначена як використання фінансових, людських і матеріальних ресурсів таким чином, щоб одержати максимальний ефект за наявних ресурсів, або звести до мінімуму витрати ресурсів для даної кількості та якості продукції [1].

Переводячи це визначення у площину бюджетного процесу зазначимо, що можливість оцінки ефективності використання бюджетних коштів залежить від методики бюджетування, що використовується у бюджетному процесі.

Традиційний лінійний бюджет представлений інформацією про видатки в розрізі їх об'єктів. Такий підхід дозволяє детально класифікувати напрями використання бюджетних коштів, виділити поточні та капітальні видатки бюджету. Особливістю лінійно-орієнтованого методу бюджетування є жорсткі бюджетні обмеження, які дисциплінують розпорядників та одержувачів бюджетних коштів при здійсненні бюджетних видатків, що суттєво полегшує фінансове обслуговування прийнятих управлінських рішень. Перевагою такого методу бюджетування є його відносна простота і потенційний контроль видатків з бюджету через детальну їх специфікацію.

Разом з тим, лінійно-орієнтований метод бюджетування має суттєві недоліки: не забезпечує якісну розробку планових бюджетних показників, не враховує ефективність реалізації управлінських рішень. Зазначений метод дозволяє оцінити обсяг використаних фінансових ресурсів, однак не передбачає формування інформаційної бази, необхідної для аналізу результатів бюджетного фінансування. Тому прийняття управлінських рішень фокусується на обсягах використаних ресурсів, а не на ефективності бюджетних видатків. При цьому, проблема низької ефективності планування видатків місцевих бюджетів практично не може бути вирішена, оскільки у складі таких видатків закладено, насамперед, фінансування мережі бюджетних установ, а щорічно відтворювана структура видаткової частини бюджетів перешкоджає концентрації зусиль на вирішенні найбільш нагальних соціально-економічних завдань та проведенні структурних реформ економіки.

Інструментом вирішення зазначених проблемних питань є програмно-цільовий метод (далі – ПЦМ), концепція якого передбачає, що будь-які зміни в обсягах фінансування бюджетних видатків повинні розглядатися у контексті кінцевих результатів реалізації установою покладених завдань або завдань бюджетної програми, яку вона виконує.

ПЦМ ґрунтується на особливих підходах до використання інструментів бюджетування. Зокрема:

- акцент переноситься з потреби в коштах, необхідних для виконання відповідальним виконавцем своїх функцій, на результати від використання фінансового ресурсу, тобто на забезпечення ефективності використання бюджетних коштів;

- запровадження ПЦМ змінює підходи до формування бюджету – в першу чергу враховується очікуваний ефект від використання бюджетних коштів;

- моніторинг, аналіз та оцінка бюджетних програм є обов'язковими компонентами ПЦМ [2, с. 56].

Зарубіжний досвід складання і виконання бюджету за ПЦМ засвідчує відносну складність впровадження, але зручність та високу ефективність використання цього методу [3, с. 142]. Разом з тим, важливість застосування ПЦМ саме на рівні бюджетів місцевого самоврядування пояснюється тим, що функціонування цієї ланки бюджетної системи історично потребує активної участі громадян – жителів муніципалітетів та громад, і насамперед необхідністю представлення громадянам, як безпосереднім споживачам суспільних послуг, результатів використання бюджетних коштів, що надійшли у вигляді сплачених податків і зборів.

Отже, одне з призначень ПЦМ – уповноваження громадян дієвими інструментами впливу на результат використання бюджетних коштів, максимальне залучення громадян до бюджетного процесу.

Як зазначалося вище, обов'язковими компонентами ПЦМ є аналіз та оцінка бюджетних програм. При цьому, оцінку ефективності можливо провести тільки для тих програм, для яких на стадії планування чітко визначені цілі та завдання і безпосередні результати реалізації програми. Для забезпечення загальної ефективності програмних видатків вагоме значення має результативність програми (досягнення запланованих результатів) та її ефективність (співвідношення досягнутих результатів і витрат на їх досягнення) [4].

Оцінка ефективності програмних видатків може здійснюватися як для програми в цілому, так і для окремих етапів виконання програми. Така оцінка включає в себе п'ять елементів (табл. 1).

Оцінка ефективності програмних видатків на стадії планування може забезпечуватися за допомогою [5, с. 5–6]: визначення безпосередніх результатів реалізації програми; відображення зв'язку результатів реалізації програми зі стратегічними цілями і завданнями суб'єкта бюджетного планування; визначення переліку заходів з реалізації програми, термінів їх реалізації; встановлення цільових показників та їх значень; описи ризиків реалізації програми та їх можливого впливу на досягнення поставлених цілей (безпосередніх результатів); встановлення розмірів і джерел фінансування.

Таблиця 1. Елементи оцінки ефективності програмних видатків для окремих етапів виконання програми

Назва елементу	Зміст
Оцінка планування	Відповідає на запитання, наскільки повно вдалося передбачити хід виконання програми, а також підібрати для її оцінки індикатори результативності та ефективності
Оцінка результативності програми	Відповідає на питання, в якій мірі досягнуті цілі програми. При плануванні програмної діяльності повинні бути визначені оптимальний і мінімальний граничний рівень досягнення безпосередніх результатів залежно від наявних факторів ризику
Оцінка дотримання плану реалізації програми	Відповідає на запитання, чи були виконані всі заплановані заходи і чи здійснювалися будь-які додаткові заходи, а також чи забезпечувало фінансування можливість своєчасного виконання запланованих заходів програми
Оцінка ефективності реалізації програми	Відповідає на питання, який обсяг видатків на досягнення запланованих результатів. Якщо це можливо - оцінюється ефективність видатків, а саме, невикористані можливості їх скорочення. Чим вище невикористані можливості економії на одиницю понесених витрат, тим нижче ефективність видатків на реалізацію програми
Оцінка дотримання процедур при реалізації програми	Відповідає на запитання, чи дотримувалися процедури, що регламентують витрату коштів. При цьому використовується припущення, що повне і коректне дотримання процедур призведе до ефективного використання коштів

Джерело: Складено автором за [3]

Ефективне та результативне використання бюджетних коштів потребує вирішення ряду завдань, серед яких: обґрунтування пріоритетів при розподілі бюджетних ресурсів, застосування принципів перспективного бюджетного прогнозування і планування; оптимізація бюджетних програм з урахуванням загальнодержавних пріоритетів та удосконалення методології оцінки їх результативності; впровадження системи контролю за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів, системи оцінки результативності бюджетних програм та діяльності розпорядників бюджетних коштів [6, с. 73].

Іншим інструментом бюджетного планування, який дозволяє повніше і глибше оцінити наслідки рішень, що приймаються на етапі визначення напрямів спрямування бюджетних коштів, і в результаті підвищити їхню ефективність, є ґендерне бюджетування, орієнтоване на врахування інтересів та потреб різних категорій громадян в процесі формування показників бюджету, підвищення рівня соціально-економічної захищеності населення, забезпечення ґендерної рівності та розвиток демократичних принципів управління.

Аналізуючи вплив політики та бюджету на соціально-економічний статус жінок і чоловіків, зокрема на різні групи жінок і чоловіків (наприклад, з розбивкою за віком, місцем проживання, етнічним походженням), можна визначити потенційні джерела нерівності. При цьому враховуються різні позиції та преференції груп отримувачів бюджетних послуг, а також перешкоди, які заважають споживачам повністю та рівноцінно користуватися результатами використання бюджетних коштів, брати активну участь у соціально-економічному житті. Отже, результати ґендерного аналізу формують основу для вжиття «коригувальних» заходів у випадках, де існують прояви нерівності, і таким чином забезпечується врахування ґендерних аспектів не лише на етапі формування, але й виконання бюджету [7].

Крім того, питання ефективності використання бюджетних коштів доцільно розглядати в рамках визначення підходів до їх управління. В залежності від того, яка частка видаткових повноважень закріплюється за центральною, а яка за місцевою владою, розрізняють централізований та децентралізований підходи до управління бюджетними коштами.

Сутність фіскальної децентралізації у широкому розумінні полягає у розподілі та делегуванні відповідальності між державними структурами різних рівнів, включаючи центральний уряд, органи місцевого

самоврядування [8, с. 146]. Вітчизняні вчені визначають фіскальну децентралізацію як спосіб територіальної організації влади, при якому держава передає право на прийняття рішень з визначених питань або у визначеній сфері структурам регіонального рівня, що не входять до системи центральних органів виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [9, с. 26]. Фіскальну децентралізацію часто асоціюють із делегуванням повноважень, що передбачає передачу деяких функцій, але не відповідальності за їх виконання [10, с. 13].

Децентралізація влади передбачає створення розгалуженої системи органів місцевого самоврядування, при якій вирішення місцевих справ покладається не на представників центрального уряду, а на осіб, обраних населенням відповідних громад чи регіонів. При цьому орган місцевого самоврядування має представляти самодостатню територіальну громаду, яка володіла організаційними, матеріальними та фінансовими ресурсами, достатніми для забезпечення обсягу та якості послуг, які надаються населенню відповідно до загальнодержавних соціальних стандартів [11, с. 4].

При визначенні рівня бюджету, з якого потрібно фінансувати видатки для забезпечення суспільних потреб, керуються необхідністю досягнення найбільшої ефективності у виконанні тієї чи іншої видаткової функції, яку можна досягти, якщо така функція буде закріплена за тим рівнем влади, який спроможний реалізувати її належним чином [12, с. 723]. Цей принцип має назву субсидіарності.

В Україні з місцевих бюджетів здійснюються видатки на державне управління, освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення, культуру і мистецтво, фізичну культуру та спорт (таблиця 2).

Одночасно із делегуванням видаткових повноважень у зазначених сферах держава передає на місцевий рівень фінансові ресурси. Послуги житлово-комунального господарства, місцевого громадського транспорту, пожежної охорони та охорони правопорядку, благоустрою територій закріплені за органами місцевого самоврядування та фінансуються за рахунок власних коштів місцевих бюджетів.

Висновки. Сучасні реалії функціонування системи місцевих бюджетів свідчать про недостатньо ефективні підходи до їх планування та виконання. Це, зокрема, стосується прийняття управлінських рішень, коли увага менеджерів зосереджується не на ефективності бюджетних видатків, а на обсягах використаних ресурсів та необхідності утримання мережі бюджетних установ, яка потребує оптимізації.

В рамках даного дослідження обґрунтовується доцільність використання програмно-цільового методу та гендерного бюджетування і гендерного аналізу при плануванні та виконанні видатків місцевих бюджетів, що дозволить підвищити ефективність та прозорість використання бюджетних коштів, забезпечити справедливий їх розподіл між різними групами отримувачів суспільних послуг.

Таблиця 2. Структура видатків місцевих бюджетів (загальний та спеціальний фонди) за функціональною класифікацією (без урахування коштів, що передаються до державного бюджету)

Видатки	Роки											
	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %
Освіта	49 083,4	32,0	56 805,9	31,9	68 709,5	31,1	71 884,6	32,9	68 889,0	30,8	80 921,9	29,2
Охорона здоров'я	35 860,1	23,4	38 573,8	21,6	46 978,9	21,2	48 608,3	22,3	46 546,5	20,8	59 399,5	21,4
Соціальний захист та соціальне забезпечення	33 763,4	22,0	40 087,9	22,5	48 104,7	21,7	54 718,4	25,1	55 789,3	25,0	70 430,2	25,4
Культура та мистецтво	6 303,5	4,1	6 891,1	3,9	8 346,9	3,8	8 818,1	4,0	9 329,4	4,2	9 457,4	3,4
Фізична культура і спорт	1 478,1	1,0	1 603,9	0,9	1 953,2	0,9	1 994,8	0,9	1 828,2	0,8	2 472,8	0,9
Разом соціально-культурна сфера	126488,5	82,5	143962,6	80,8	174093,2	78,7	186024,2	85,2	182382,4	81,6	222681,8	80,4
Державне управління	7 262,3	4,7	7 794,3	4,4	8 231,5	3,7	8 497,3	3,9	8 182,6	3,7	9 769,8	3,5
Житлово-комунальне господарство	4 584,6	3,0	8 354,4	4,7	19 687,4	8,9	7 611,4	3,5	17 713,8	7,9	15 672,7	5,7
Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації	4 002,1	2,6	5 455,4	3,1	5 681,0	2,6	5 045,7	2,3	5 895,3	2,6	9 466,5	3,4
Будівництво	4 481,3	2,9	6 907,2	3,9	5 057,4	2,3	4 284,0	2,0	3 297,2	1,5	8 229,2	3,0
Інші видатки	6 565,5	4,3	5 795,3	3,3	8 442,2	3,8	6 773,5	3,1	6 037,6	2,7	11 120,0	4,0
Всього видатків	153384,2	100,0	178269,2	100,0	221192,7	100,0	218236,1	100,0	223508,9	100,0	276 940,0	100,0

Примітка. Узагальнено автором на основі звітних даних Державної казначейської служби України про виконання місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / Пер. з англ. Ольховікова О.Л., Селєзньов О.В., Зеніна О.О., Гук О.В., Біндер С.Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://api.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf.
2. Програмно-цільовий метод: реалізація галузевих стратегій розвитку. Практичний посібник / О. Голинська, О. Котлярська, І. Метелєва. – К.: RTI/USAID, 2006. – 187 с.
3. Практичні аспекти програмно-цільового методу бюджетування. Зарубіжний досвід / ІБСЕД, проект «Реформа місцевих бюджетів», USAID. – Київ, 2007. – 324 с.
4. Корнієнко Н.М. Оцінка і моніторинг ефективності бюджетних програм / Н.М. Корнієнко // Економічний часопис – XXI: науковий журнал. – 2013. – № 5-6 (2). – С. 31–33.

5. Чугунов І.Я., Остріщенко Ю.В. Напрями застосування програмно-цільового методу планування місцевих бюджетів / І.Я. Чугунов, Ю.В. Остріщенко // Наукові праці НДФІ. – 2009. – № 3. – С. 3–11
6. Чугунов І.Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 5. – С. 64–77.
7. Белец Ж.А. Гендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і жінок. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.
8. Развитие бюджетного федерализма: международный опыт и российская практика / общая ред. Мигары де Сильвы, Галины Курляндской ; Науч. ред. центр фискальной политики. – М.: Издательство «Весь Мир», 2006. – 464 с.
9. Кудряшов В.П. Поняття бюджетної системи та її децентралізації / В.П. Кудряшов, Б.В. Сіленко // Фінанси України. – 2006. – № 6. – С. 25–32.
10. Center for Social&Economic Research Foundation: Ukrainian macroeconomic reform project. Magdalena Tomchynska. The budget process in term of time framework, 2001 – 98 pg.
11. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навчальний посібник для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. – К.: ПРООН/МПВСР, 2007. – 269 с.
12. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку: монографія / за ред. І.Я. Чугунова. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2009. – 848 с.

References

1. Mizhnarodni standarty kontrolju jakosti, audytu, ogljadu, inshogo nadannja vpevnenosti ta suputnih poslug: vydannja 2010 roku, chastyna 1 / Per. z angl. Ol'hovikova O.L., Selez'n'ov O.V., Zjenina O.O., Gyk O.V., Binder S.G.: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf.
2. O. Golyn's'ka, O. Kotljap's'ka, I. Mjetjeljeva Ppogramno-cil'ovyj metod: pealizacija galuzevyh strategij pozvytku. Ppакtychnyj posibnyk /. – К.: RTI/USAID, 2006. – 187 s.
3. Praktychni aspekty programno-cil'ovogo metodu bjudzhetuvannja. Zarubizhnyj dosvid / IBSED, proekt «Reforma miscevyh bjudzhetiv», USAID. – Kyi'v, 2007. – 324 s.
4. Kornijenko N.M. Ocinka i monitoryng efektyvnosti bjudzhetnyh program // Ekonomichnyj chasopys – HHI: naukovyj zhurnal. – 2013. – № 5-6 (2). – S. 31–33.
5. Chugunov I.Ja., Ostrishhenko Ju.V. Naprjamy zastosuvannja programno-cil'ovogo metodu planuvannja miscevyh bjudzhetiv // Naukovi praci NDFI. – 2009. – № 3. – S. 3–11.
6. Chugunov I.Ja. Dovgostrokova bjudzhetna strategija u systemi ekonomichnoi' cyklichnosti // Visnyk KNTEU. – 2014. – № 5. – S. 64–77.
7. Belec Zh.A. Genderne bjudzhetuvannja v Ukraїni jak skladova mehanizmu zabezpechennja rивnosti cholovikiv i zhinok.: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.
8. Razvitie byudzhetnogo federalizma: mezhdunarodnyy opyt i rossiyskaya praktika / obshchaya red. Migary de Sil'vy, Galiny Kurlyandskoy ; Nauch. red. tsentr fiskal'noy politiki. – M.: Izdatel'stvo «Ves' Mir», 2006. – 464 s.
9. Kudrjashov V.P., Silenko B.V. Ponjattja bjudzhetnoi' systemy ta i'i' decentralizacii' // Finansy Ukraїny. – 2006. – № 6. – S. 25–32.
10. Center for Social&Economic Research Foundation: Ukrainian macroeconomic reform project. Magdalena Tomchynska. The budget process in term of time framework, 2001 – 98 pg.
11. Decentralizacija ta efektyvne misceve samovrjaduvannja: navchal'nyj posibnyk dlja posadovciv miscevyh ta regional'nyh organiv vlady ta fahivciv z rozvytku misceвого samovrjaduvannja. – К.: ПРООН/МПСР, 2007. – 269 с.
12. Finansy Ukraїny: instytucijni peretvorennja ta naprjamy rozvytku: monografija / za red. I.Ja. Chugunova. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2009. – 848 с.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Остріщенко Юлія Вікторівна, кандидат економічних наук
Міністерство фінансів України
вул. Грушевського 12/2, м. Київ, 01108, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Острищенко Юлия Викторовна, кандидат экономических наук
Министерство финансов Украины
ул. Грушевского 12/2, г. Киев, 01108, Украина

DATA ABOUT AUTHOR

Ostrishchenko Iuliia, PhD
Ministry of Finance of Ukraine
st. Grushevskogo 12/2, Kyiv, 01108, Ukraine